

Sygn. akt I PSK 96/22

POSTANOWIENIE

Dnia 8 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z powództwa K. D.

przeciwko N. w T.

o ustalenie wypadku przy pracy, sprostowanie protokołu ustalenia okoliczności i

przyczyn wypadku przy pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 8 lutego 2023 r.,

skargi kasacyjnej pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i

Ubezpieczeń Społecznych w Tarnowie

z dnia 5 stycznia 2022 r., sygn. akt IV Pa 34/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 5 stycznia 2022 r. Sąd Okręgowy w Tarnowie w sprawie z powództwa K. D. przeciwko R. S. prowadzącej działalność gospodarczą N. w Tarnowie o ustalenie wypadku przy pracy, sprostowanie protokołu ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy, oddalił apelację pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego w Tarnowie z dnia 12 lipca 2021 r., którym ustalono, że zdarzenie, jakiemu w dniu 20 marca 2019 r. uległa powódka K. D. było wypadkiem przy pracy (pkt I); nakazano pozwanej sprostować protokół ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy nr [...] dotyczący zdarzenia, jakiemu w dniu 20 marca 2019 r. uległa powódka: 1) w punkcie 4 protokołu - przez usunięcie: (-) z wiersza 6 i 7 zapisu „samowolnie udała się w prywatnej sprawie na wyższy poziom (parter)

Centrum Handlowego do sklepu P.”, (-) z wersu 10 słowa „samowolnie”, 2) w punkcie 5: (-) usunięcie zdania rozpoczynającego się słowami: „zespół powypadkowy” i kończącego się słowami „cechy wypadku przy pracy” i wpisanie „zespół powypadkowy ustalił, że zdarzenie z dnia 20 marca 2019 r. miało cechy wypadku przy pracy”, (-) wpisanie, iż stwierdzono nieprzestrzeganie przez pracodawcę przepisów z zakresu bezpieczeństwa pracy - brak przeszkolenia pracownika z zakresu BHP, 3) w punkcie 6 usunięcie zdania rozpoczynającego się słowami: „Zespół powypadkowy ustalił” i kończącego się słowami „związku z wykonywaną pracą” i wpisanie „Zespół powypadkowy ustalił, że zgłoszone zdarzenie z dnia 20 marca 2019 r. miało cechy zdarzenia nagłego, skutkującego powstaniem urazu w związku z wykonywaną pracą”, 4) w punkcie 7 - przez wskazanie, że wypadek jest wypadkiem przy pracy oraz usunięcie całej treści uzasadnienia (pkt II) oraz zasądził od pozwanej na rzecz powódki 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt III).

Pozwana wniosła skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Okręgowego, zaskarżając ten wyrok w całości. Zaskarżonemu wyrokowi skarżąca zarzuciła naruszenie: 1) art. 227 k.p.c. w związku z art. 278 § 1 k.p.c., przez nieprzeprowadzenie dowodu z opinii biegłego neurologa, który ustaliłby czy powódka doznała pogorszenia stanu zdrowia; a także biegłego z zakresu medycyny pracy celem ustalenia rzeczywistego wysiłku przy podnoszeniu rolety, które miało stanowić przyczynę wypadku; 2) art. 3 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. z 2022 r., poz. 2189 ze zm.; dalej: ustawa wypadkowa) przez jego błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że zespół dolegliwości bólowych powódki należy uznać za uraz w rozumieniu wypadku przy pracy, mimo istniejącego schorzenia samoistnego, bez zbadania skutków oraz okoliczności czy doszło do pogorszenia stanu zdrowia powódki.

Skarżąca wniosła o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w całości i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie powództwa powódki w całości, ewentualnie o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania, a ponadto o zasądzenie od powódki na rzecz

pozwanej zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej z uwagi na błędne przyjęcie, że z uwagi na charakter czynności jakiej dokonywała powódka i doznanego bólu zdarzenie to było wypadkiem przy pracy. W ocenie skarżącej ustalenia takie są sprzeczne z przepisami prawa procesowego oraz prawa materialnego, a w szczególności z definicją urazu zawartego w art. 3 ustawy wypadkowej oraz jego wykładnią, która wskazuje w sposób precyzyjny definicję wypadku przy pracy oraz warunki niezbędne do uznania danego zdarzenia za wypadek przy pracy. Sądy obu instancji ustalając czy zdarzenie jakie wskazuje powódka należy zakwalifikować jako wypadek przy pracy winny ustalić w sposób nie budzący wątpliwości, że powódka doznała urazu w myśl ustawy wypadkowej skutkujący pogorszeniem stanu zdrowia, który był nadwyrężony przez schorzenie samoistne, na które powódka cierpi od okresu dojrzewania. Ustalenie, że powódka cierpi na kręgoszynek winien stanowić podstawę do wyjścia, czy przedmiotowe zdarzenie i jego skutek rzeczywiście spowodował pogorszenie stanu zdrowia powódki, a przedmiotowa czynność wiązała się z nadzwyczajnym wysiłkiem fizycznym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą juretrycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się "oczywistość" zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia warunków właściwych dla przesłanki przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

W sprawie sporne było, czy przedmiotowe zdarzenie z dnia 20 marca 2019 r. było wypadkiem przy pracy w myśl art. 3 ust. 1 ustawy wypadkowej. Zgodnie z ustawową definicją wypadku przy pracy jest nim zdarzenie nagłe wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz, którym jest uszkodzenie tkanek ciała lub narządów człowieka wskutek działania czynnika zewnętrznego (art. 3 ust. 1 w związku z art. 2 pkt 13 ustawy wypadkowej). Zgodnie z ustaleniami faktycznymi w sprawie, powódka już przed tym zdarzeniem posiadała zmiany o charakterze wrodzonym, tj. kręgozmyk L5-S1. Istotą sporu było więc ustalenie czy jedyną przyczyną dozanego urazu była przyczyna wewnętrzna, czy też istniała współprzyczyna zewnętrzna związana z wykonywaną przez powódkę w dniu zdarzenia pracą, która uzasadniałaby przyjęcie, że zdarzenie z dnia 20 marca 2019 r., było wypadkiem przy pracy.

W takich sytuacjach powstaje problem, czy i według jakich kryteriów zdarzenie wywołane zespołem przyczyn może być kwalifikowane jako wypadek przy pracy. Kluczowe znaczenie w rozstrzygnięciu wspomnianego zagadnienia miała uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 1963 r., III PO 15/62 (OSNCP 1963 Nr 10, poz. 215). Stwierdzono w niej, że przyczyną sprawczą zdarzenia może być każdy czynnik zewnętrzny (tzn. niewynikający z wewnętrznych właściwości człowieka) zdolny w istniejących warunkach wywołać szkodliwe skutki. W takim znaczeniu przyczyną zewnętrzną zdarzenia może być nie tylko narzędzie pracy, maszyna, siły przyrody, ale także praca i czynności samego poszkodowanego (np. potknięcie się, odruch). Taką przyczyną jest również nadmierny wysiłek pracownika, za który u człowieka dotkniętego schorzeniem samoistnym może być uważana praca wykonywana jako codzienne zadanie w warunkach normalnych, gdyż nadmierność wysiłku pracownika powinna być oceniana przy uwzględnieniu jego indywidualnych właściwości, aktualnego stanu zdrowia, sprawności ustroju.

Pomimo wydania cytowanej uchwały, w judykaturze nadal ścierają się dwa odmienne poglądy, na co wskazano chociażby w wyrokach Sądu Najwyższego: z dnia 18 stycznia 2017 r., III PK 50/16, LEX nr 2261777; z dnia 24 kwietnia 2018 r., III PK 45/17, LEX nr 2553861; z dnia 19 lutego 2021 r., I USKP 15/21, OSNP 2022 nr 1, poz. 8.

Zgodnie z pierwszym poglądem, zwykłe czynności, podejmowane w codziennej pracy w normalnych warunkach, wykonywane jednak w nadmiernym - przy uwzględnieniu właściwości pracownika, jego indywidualnych cech fizycznych lub psychicznych - wysiłku mogą być czynnikiem zewnętrznym powodującym uraz narządu zmienionego chorobą, bez potrzeby wykazywania jakichś szczególnych okoliczności w przebiegu pracy (jest to więc pogląd akcentujący spojrzenie na zdarzenie z punktu widzenia sfery wewnętrznej, podkreślający fakt zadziałania czynnika sprawczego na organizm pracownika bardziej od innych podatnego na ten czynnik). Drugi z prezentowanych w doktrynie i judykaturze poglądów na temat zbiegu zewnętrznej i wewnętrznej przyczyny wypadku przy pracy, dopuszcza możliwość zakwalifikowania jako wypadku przy pracy doznanych przez pracownika zmian w narządzie wewnętrznym o charakterze schorzenia samoistnego, pod warunkiem, że w stanie faktycznym sprawy zostaną stwierdzone szczególne, nadzwyczajne okoliczności towarzyszące świadczeniu pracy (zatem jest to pogląd akcentujący spojrzenie na zdarzenie z zewnętrznej strony, tj. jako zadziałanie czynnika o charakterze ekscesu w normalnych warunkach wykonywania pracy). Również w wyrokach prezentujących drugi z omawianych poglądów Sąd Najwyższy wskazuje, że nadmierny wysiłek lub stres powinien być oceniany z uwzględnieniem indywidualnych właściwości pracownika (stanu jego zdrowia, sprawności ustroju) i okoliczności w jakich wykonywana jest praca (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2017 r., III PK 50/16, LEX nr 2261777 i powołane w nim szeroko orzecznictwo).

W związku z powyższym brak jest w sprawie podstaw do przyjęcia oczywistej zasadności skargi. Ponadto po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, w tym zasięgnięciu opinii biegłego sądowego ortopedy traumatologa, którą to opinię Sąd Okręgowy uznał za spójną i logiczną, Sąd ten wskazał, że podniesienie rolety przez powódkę wiązało się z ponadprzeciętnym wysiłkiem fizycznym i często wymagało szarpnięcia, ponieważ roleta zaciniała się regularnie. Na tej podstawie stwierdził więc, że w dniu zdarzenia nastąpiła zatem nietypowa okoliczność w przebiegu pracy powódki, powodująca zaostrzenie procesu chorobowego, a w konsekwencji uraz, a takie zaostrzenie procesu chorobowego może być uznane za skutek przyczyny zewnętrznej zdarzenia wypadkowego.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.